

MEZOPOTAMYA ENERJİ FORUMU GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) Diyarbakır Şubesi tarafından düzenlenen Mezopotamya Enerji Forumu, 21-22 Ekim 2011 tarihlerinde Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Tiyatro Salonu'nda gerçekleştirildi. Sempozyuma bölgede yaşanan çatışma ortamı ve yitirilen canların üzüntüsünün gölgesi düşerken, barış talepleri ön plana çıktı.

Enerji üretiminin doğa üzerindeki olumsuz etkilerinin konu alındığı kısa filmin ardından açılış konuşmalarına geçildi. Forumun ilk açılış konuşmasını EMO Diyarbakır Şube Başkanı İdris Ekmen yaptı. Enerjinin insan yaşamının sürdürülebilirliği için önemli bir ihtiyaç olduğunu kaydeden Ekmen, emperyalist güç odaklarının enerji kaynaklarına hakim olmak için dünyayı ve özellikle Ortadoğu'yu savaş-

lar yolu ile yeniden dizayn etmeye çalıştığını anlattı. Dünyayı savaşlara ve çevresel felaketlere götüren enerji üretim modellerinin terk edilmesi gerektiğini vurgulayan Ekmen, "Ülkemizde yapımı planlanan nükleer santrallerden, Çernobil ve Fukuşima gibi yüzlerce örnekten ders çıkararak vazgeçilmesi gerekmektedir. Bütün tepkilere rağmen ısrarlı bir şekilde yapılmaya çalışılan Ilisu Barajı'ndan ve Munzur'daki barajlardan, suyun ticarileşmesi mantığıyla yapılan HES projelerinden vazgeçilmesi gerekir" diye konuştu. Enerji alanındaki özelleştirme politikalarını da eleştiren Ekmen, son dönemde bölgede yaşanan çatışmalara dikkat çekerek, şöyle konuştu:

"Artık yetmedi mi? Kürt sorununun barışçıl ve demokratik yöntemlerle çözümü için 40 bin canımızın daha hayatını kaybetmesi mi gerekiyor? 17 bin faili meçhul cinayet, boşaltılan binlerce köy, yoksulluğa sürüklenen milyonlarca insan, çatışmalı süreçlerde harcanan yüz milyarlarca dolar yetmedi mi? Hala maç skoru verir gibi ölü sayılarını açıklayan insanlardan ve basın organlarından sıkıldık. Bu ölüm girdabında debelenmemize neden olan politikalarından, bir yerlere bayrak dikmeye çalışan politikacılarından artık bıktık. Bugün kan ve intikam kokan politikalarından uzaklaşmaya ihtiyaç vardır. Enerjimizi ölüme değil, yaşatmaya, ötekileştirme ve düşmanlaşmaya değil, kardeşleşmeye harcayalım."

EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş, açılış konuşmasında, Mezopotamya'nın tarih boyunca çok farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığını dikkat çekerek, etkinliğin Mezopotamya Enerji Forumu adı altında gerçekleştirilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Göltaş'dan Barış ve Toplumsal Adalet Vurgusu

Ülkemizde düzenlenen etkinliklerin anlamını ve önemini gölgeleyen gelişmelerin yaşandığına dikkat çeken Göltaş, "Son günlerde barış ve kardeşlik ortamının yaralandığı, gencecik bedenlerin toprağa düşmeye devam ettiği koşul-

lardan geçiyoruz. Başka bir deyişle, ülke olarak yaşanan akıl tutulmasının sonucu bir kan deryasının içerisinde geçtiğimiz günlerdeyiz” diye konuştu.

İnsanların özgürlük alanlarının ve en temel demokratik taleplerinin baskı ve yasaklar ile kuşatıldığı, korku ve şiddetin birlikte kardeşçe yaşam anlayışını zedelediği koşullara dikkat çeken Göltaş, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Vurgulamak istediğim şey, ne kadar başarılı sempozyum ve kongreler düzenlersek düzenleyelim bunun toplumsal karşılığının sağlanamıyor olduğudur. Sözümlüğün bu çatışma ortamında ne anlamı ne de değeri kalmıyor. Bu nedenle her şeyden daha öncelikli olarak bugün barışı, toplumsal adaleti ve halkların kardeşliğini savunmak en önemli gündem başlığımız olmak durumunda. Buradan bir kez daha vurgulamak isterim ki; savaş dili ve kültürünün yerine barışın, dayanışmanın ve sevginin egemen olduğu bir Mezopotamya’da yaşamak tüm yurttaşların temel hakkıdır. Bu noktada hiç vakit kaybetmeden, silahların sustuğu, askeri-siyasi operasyonlardan vazgeçildiği bir ortam yaratılmalıdır. Yoksa bu kan deryasında hepimiz boğulacağız.”

Forum çalışmaları kapsamında iki gün boyunca enerji konusunun ele alınacağına dikkat çeken Göltaş, “Başka platformlarda da ifade ettiğim gibi enerjinin konuşulduğu her yerde siyaset vardır ve bu siyaset dünya genelinde en sert biçimde kuralı, acımasız, hukuksuz ve hepsinden kötüsü kanlı bir şekilde sürdürülmektedir” dedi. Küresel iklim değişikliği, ekolojik dengenin hızla bozulması sorunlarının altını çizen Göltaş, konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Bugün tüm dünyada su, toprak ve havanın hızla kirlendiği, canlı türlerinin kitlesel olarak yok olduğu, verimli toprakların çöleştirdiği, yeni Çernobil ve Fukuşima tehditlerinin yanı sıra tehlikeli nükleer atıkların yığıldığı, GDO’lu tarımın toprağı ve çiftçiyi köleleştirdiği, tarımsal alanda yoğun olarak kullanılan kimyasallar ile gıda ürünlerinin insan sağlığını tehdit ettiği, ormanların hızla yok edildiği, sera gazlarının ozon tabakasını delmesiyle tüm yaşamın yok oluşa sürüklendiği, kentlerde yaşanan ulaşım, beslenme ve barınma sorunlarının emekçi yoksul büyük bir çoğunluk için arttığı ciddi bir uygarlık krizi ile karşı karşıyayız. Bugün yaşadığımız ekolojik krizin temel nedeni küresel kapitalizmin var oluş mantığı ile doğanın kendini yenileme ve onarma süreçleri, ekolojik döngüleri ve geri besleme sistemleri arasındaki çelişkiye dayanmaktadır. Tam da bu noktada enerjiyi konuşmak çok daha önemli bir hale geliyor. Dünyanın geldiği yol ayrımında temel

sorun hiç tartışılmayacak kadar netleşmiştir. Bugün atmosfere salınan karbondioksit ve diğer sera gazları büyük oranda fosil yakıtlar denilen ve kullanım ömürleri giderek tükenen enerji kaynakları ile yapılan üretimden ve kapitalizmin sınırsız bir tüketim felsefesinden kaynaklanmaktadır.”

Tüm dünyada enerji kaynakları, üretim ve tüketim politikalarının tartışıldığını bir dönemde Mezopotamya Enerji Forumu’nun özel bir öneme sahip olduğunu ifade eden Göltaş, forumun altyapısının yerel çalışmalar ile oluşturulmasından duyduğu memnuniyeti dile getirdi.

Bölgedeki elektrik enerjisinin kurulu gücünün 7 bin 650 megavat (MW) olduğunu belirten Göltaş, bölgenin enerji profiline ilişkin şu bilgileri verdi:

“Bölgedeki santrallerde yıllık elektrik üretimi 30 milyar kilovat saat (kWh) düzeyindedir. Bu üretimin 22 milyar kWh’lik bölümü EÜAŞ’a ait Atatürk, Karakaya ve Keban hidrolik santrallerinden karşılanmaktadır. Açıklanan son tüketim istatistiklerinde, dağıtım şirketlerinin bölgedeki net elektrik tüketimi 7,9 milyar kWh, kayıp-kaçak miktarı 13,6 milyar kWh’tir. Bölge illerindeki ortalama kayıp ve kaçak oranı yüzde 63,5’tir.”

Bölgenin Kayıp ve Kaçak Gerçeği

TEDAŞ tarafından duyurulan kayıp ve kaçak miktarlarındaki teknik kayıp ve kayıtsız kullanımın payının bilinmediğini vurgulayan Göltaş, “Bölgedeki dağıtım altyapısının olumsuz durumu teknik kayıpların yüksek olmasına yol açmaktadır” dedi. Kırsal kesimde abonelerin sayaçlarının okunamamasının da kayıp ve kaçak oranlarını artırdığına dikkat çeken Göltaş, bölgenin kayıp ve kaçak oranlarına ilişkin şu değerlendirmede bulundu:

“Bu konu enerji ile ilgili birçok platformda çarpıtılarak yansıtılmakta, dağıtım şebekesinin altyapı sorunları gözardı edilerek sürekli kaçak, yani kullanıldığı halde fatura edilmeyen enerji bölgenin temel sorunu olarak gösterilmek istenmektedir. Gerçekte toplumun tüm kesimleri yanılmakta, deyim yerindeyse yanlış enerji politikalarına suçlu aranmaktadır. Bu mesele kaçak elektriği göz ardı etmek ya da mazur göstermek değildir. Bu istatistikler ve yüzdeler ile yanılma yöntemine ait en çarpıcı rakam kişi başına elektrik tüketiminin Türkiye ortalaması 2162 kWh iken, yaklaşık 23 milyon nüfusa sahip olan bölgede kişi başına ortalama elektrik tüketiminin 887 kWh olmasıdır.”

MEZOPOTAMYA
ENERJİ FORUMU | 2011

Bölgede yetersiz altyapının beraberinde önemli sorunlar getirdiğine işaret eden Göltaş, plansızlık sonucu lokal bir elektrik arızasının geniş ölçekli elektrik kesintilerine neden olabildiğine dikkat çekti. Bölgede tüketicilerin yetersiz elektrik altyapısı, kalitesiz enerji, düşük gerilim sorunları ile karşı karşıya kaldığını vurgulayan Göltaş, şunları söyledi:

"Elektrik enerjisi kullanımının; temel, vazgeçilmez ve sosyal bir hak olduğu evrensel ilkesinden hareketle, son dört yıl içinde elektriğe yüzde 88 zam yapılan bir ülkede kaçak elektrik kullanımı, sadece istatistikler ile değil, ekonomik ve sosyal boyutlarıyla ele alınmalı ve bilimsel yöntemle çözümler üretilmelidir."

Ilisu ve Sınır Barajları

Bölgede enerji politikaları kapsamında en çok tartışılan konulardan birinin de Ilisu Barajı olduğunu ifade eden Göltaş, konuya ilişkin değerlendirmelerini katılımcılar ile şöyle paylaştı:

"Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamındaki enerji yapıları büyük ölçüde tamamlanmışken, sulama yapılarının ancak yüzde 15'i tamamlanabilmiştir. Yılda 3,8 milyar kWh elektrik üretmesi planlanan Ilisu Barajı ise, sulama amacı taşımayan bir enerji barajıdır. Binlerce yıllık tarihe sahip, çok sayıda uygarlığa ev sahipliği yapmış, büyük bir kültürel miras barındıran Hasankeyf'te taşınması mümkün olmayan çok sayıda arkeolojik alan ve yerleşim yeri, Ilisu Barajı faaliyete geçtiğinde sular altında kalacaktır. Bunun yanı sıra, Ilisu Barajı'nın sular altında bırakacağı arazinin üçte birinden fazlası tarıma elverişlidir. Binlerce yıllık kültürel miras, işletme ömrü kısıtlı olan bir baraj uğruna gelecek nesillerin elinden alınamaz."

Şırnak ve Hakkari illerinde, sınır bölgelerinde 11 adet güvenlik barajı inşa edileceğini kaydeden Göltaş, konuşmasını şu sözlerle tamamladı:

"Bu barajlarla ilgili hidrolojik ve meteorolojik çalışmalar üç ay gibi kısa bir süre içerisinde tamamlanarak inşaatlara başlanmıştır. Şırnak'ta yapımı süren yedi barajdan 90 MW gücündeki Çetintepe hidroelektrik santrali dışındaki santrallerin güçleri toplamı 27 MW olacaktır. Hakkari'de inşa edilen dört barajın ise kurulu güç bilgisi dahi DSİ web sitesinde bulunmamaktadır. Şırnak'ta inşa edilen barajlar tamamlandığında Uludere-Hakkari karayolu da sular altında kalacaktır. Sulama amacı olmayan, enerji üretimi çok kısıtlı olacak olan bu barajların yapımında, bütüncül havza planlamasının ve yerleşim bölgelerine olası etkilerin göz ardı edilmesi kabul edilemez. İnsanların yaşam alanlarının tahrip edildiği ve zorunlu göçler yaşayacağı bu projelerden vazgeçilmelidir."

TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Hüseyin Yeşil ise konuşmasında "silahların sustuğu, barış ortamına ihtiyaç olduğu" vurgusunu yaptı. Yeşil, AKP Hükümeti'nin kanun

hükmünde kararnameler yolu ile TMMOB'yi bakanlığın bir genel müdürlüğüne bağlamaya çalıştığına dikkat çekerek, TMMOB'nin mücadelesinin sürdüreceğini vurguladı.

Forum açılışında AKP Diyarbakır Milletvekili Galip Ensarioğlu ile Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Baydemir de konuştu.

Bölgesel Sorunlar Ele Alındı

Açılış konuşmalarının ardından Yrd. Doç. Dr. Bilal Gümüş tarafından "Diyarbakır İli Elektrik Enerjisi Sorunları ve Halkın Elektrik Enerjisi Kullanımı Alışkanlıklarının Tespiti Anket Çalışmasının Sonuçları" başlıklı açılış bildirisi sunuldu.

Öğleden sonra gerçekleştirilen ve EMO Bilişim Komisyonu Başkanı Tarık Öden'in yönettiği "Bölgenin Enerji Potansiyeli ve Bölgede Enerjiye Ulaşım" başlıklı oturuma, EÜAŞ Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Biçer, TPAO Batman Bölge Müdürlüğü Üretim Müdürü Savaş Bütün, EMO Diyarbakır Şubesi Enerji Komisyonu Başkanı M. Nedim Tüzün, DSİ 10. Bölge Müdür Yardımcısı Hasan Kılıç ve Harran Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden Yrd. Doç. Dr. M. Azmi Aktacir konuşmacı olarak katıldı.

EMO Yönetim Kurulu Yazmanı Erdal Apaçık'ın yönettiği "Bölgenin Elektrik Altyapısı, İşletme ve Tüketici Sorunları" başlıklı oturumda ise TEİAŞ APK Daire Başkanı Enver Erkul, TEİAŞ 16. İletim Tesis ve İşletme Grup Müdürü Süleyman İlhan, Dicle Üniversitesi Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden Serhat Berat Efe, Tüketici Dernekleri Federasyonu Genel Başkanı Sıtkı Yılmaz ve EMO Diyarbakır Şubesi Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Ay konuşmacı olarak yer aldı.

Sempozyumun ikinci gününde ilk olarak EMO Yönetim Kurulu Başkanı Cengiz Göltaş'ın yönettiği "Ülke Enerji Politikaları" başlıklı oturum gerçekleştirildi. Bu oturuma, TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Mahmut Mücahit Fındıklı, EİEİ Genel Müdürlüğü Enerji Kaynakları Etüt Dairesi Başkanlığı Eğitim Etüt Şube Müdürü İ. Yenal Ceylan, EPDK Elektrik Piyasası Daire Başkanlığı'ndan Dr. Mustafa Gözen, Gaziantep Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü'nden Prof. Dr. Arif Nacaroglu, TMMOB Yüksek Onur Kurulu Üyesi Musa Çeçen, Su Hakkı Kampanyası'ndan Nuran Yüce katıldı.

EMO Diyarbakır Şube Yönetim Kurulu Başkanı İdris Ekmen'in yönettiği "Mezopotamya'da Su ve Enerji Savaşları" başlıklı oturumda ise BDP Muş Milletvekili Demir Çelik, Gazeteci Bahzad Mohamad Rafiq, Gazeteci-Yazar Faik Bulut, TMMOB Yönetim Kurulu Üyesi Fahrettin Çağdaş, EMO Enerji Çalışma Grubu Üyesi Kemal Bekir Ulusaler ve Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi'nden Serhat Resul konuşmacı olarak yer aldı. ◀